

คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข
เรื่อง การจัดการมูลฝอยติดเชื้อจากการบริการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันความเสี่ยงจาก
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19))
สำหรับสถานบริการฉีดวัคซีน
พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่กระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบายให้ทุกคนในประเทศไทยได้รับวัคซีนเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ตามความสมัครใจครอบคลุมอย่างน้อยร้อยละ ๗๐ ของประชากร เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ของประชาชน โดยจัดให้มีจุดให้บริการวัคซีนทั้งในและนอกสถานบริการสาธารณสุข เช่น ศูนย์การค้า สนามกีฬา ศูนย์ประชุม โรงงานอุตสาหกรรม สถานพยาบาลของรัฐและเอกชน เป็นต้น ซึ่งการให้บริการภายในจุดให้บริการวัคซีนทั้งในและนอกสถานบริการสาธารณสุขนั้น มีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดมูลฝอยติดเชื้อจากกระบวนการฉีดวัคซีน เช่น เข็มฉีดยา ขวดวัคซีน และสำลีเป็อนเลือดหรือสารคัดหลั่ง เป็นต้น จึงจำเป็นต้องได้รับการจัดการอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ คณะกรรมการสาธารณสุข จึงออกคำแนะนำต่อราชการส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการปฏิบัติตามกฎหมาย ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในคำแนะนำนี้

“วัคซีน” หมายความว่า วัคซีนสำหรับสร้างภูมิคุ้มกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19))

“สถานบริการฉีดวัคซีน” หมายความว่า สถานที่ให้บริการฉีดวัคซีนทั้งภายในและภายนอกสถานพยาบาลของทางราชการและสถานพยาบาลเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

“ผู้ปฏิบัติงาน” หมายความว่า ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

“การจัดการมูลฝอยติดเชื้อ” หมายความว่า การคัดแยก การเก็บรวบรวม การเคลื่อนย้าย และการเก็บพักมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อรอการนำไปกำจัด

“มูลฝอยติดเชื้อ” หมายความว่า มูลฝอยติดเชื้อตามกฎหมายว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ เช่น เข็มฉีดยา เข็มดูดยา ขวดวัคซีน กระจกฉีดยา หน้ากากอนามัย สำลีเป็อนเลือดหรือสารคัดหลั่ง พลาสเตอร์ปิดแผล รวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์อื่นใดที่เป็อนเลือดหรือสารคัดหลั่ง จากสถานบริการฉีดวัคซีน

“มูลฝอยทั่วไป” หมายความว่า มูลฝอยทั่วไปตามกฎหมายว่าด้วยสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป เช่น ปลายเข็ม ของบรรจุเข็ม ของบรรจุกระจกฉีดยา สำลี ที่ไม่เป็อนเลือดหรือสารคัดหลั่ง จากสถานบริการฉีดวัคซีน เป็นต้น

ข้อ ๒ ราชการส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องควบคุมดูแล และติดตามให้สถานบริการฉีดวัคซีนในเขตพื้นที่รับผิดชอบปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไปและคำแนะนำนี้ รวมทั้งติดตาม การเก็บ ขน และการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อให้แยกต่างหากจากมูลฝอยทั่วไป ให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อโดยเคร่งครัด

ข้อ ๓ สถานบริการฉีดวัคซีนต้องดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

๓.๒ จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของที่จำเป็น และสถานที่สำหรับการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ดังนี้

(๑) ภาชนะบรรจุมูลฝอยติดเชื้อ (ถุงแดงและกล่องที่มีฝาปิดมิดชิด) ภาชนะรองรับมูลฝอยติดเชื้อ (ถังแดง) และ รถเข็นสำหรับเก็บรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ

(๒) ที่พักรวมมูลฝอยติดเชื้อ หรือที่พักภาชนะบรรจุมูลฝอยติดเชื้อ

(๓) อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับผู้ปฏิบัติงานเก็บรวบรวมเคลื่อนย้ายมูลฝอยติดเชื้อ ได้แก่ หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า ถุงมือยางหนา ฉ้ายางกันเปื้อน รองเท้าพื้นยางหุ้มแข้ง รวมทั้งต้องกำชับให้ผู้ปฏิบัติงานสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ขณะปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด

(๔) อุปกรณ์ทำความสะอาด สารทำความสะอาด และสารฆ่าเชื้อ สำหรับทำความสะอาด วัสดุ อุปกรณ์ รถเข็นสำหรับเคลื่อนย้ายภาชนะบรรจุมูลฝอยติดเชื้อ และอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ให้เพียงพอ เช่น ผงซักฟอกและน้ำยาที่มีส่วนประกอบของคลอรีนหรือสารโซเดียมไฮโปคลอไรท์ที่ความเข้มข้น ๑,๐๐๐ และ ๕,๐๐๐ ส่วนในล้านส่วน หรือแอลกอฮอล์ ๗๐ เปอร์เซ็นต์ เป็นต้น ทั้งนี้ การเลือกความเข้มข้นของสารฆ่าเชื้อขึ้นอยู่กับการใช้งาน และพื้นผิวของวัสดุอุปกรณ์ที่จะทำความสะอาด และต้องจัดสถานที่ทำความสะอาด วัสดุอุปกรณ์เก็บรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อ

(๕) จัดให้มีสถานที่ทำความสะอาดร่างกาย ล้างมือ พร้อมสบู่ที่พร้อมใช้งานตลอดเวลา และจัดให้มีจุดบริการเจลแอลกอฮอล์สำหรับทำความสะอาดมือไว้ในบริเวณพื้นเสี่ยงหรือพื้นที่มีการใช้งานร่วมกัน

ข้อ ๔ มาตรการการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

๔.๑ จัดให้มีการคัดแยกมูลฝอยติดเชื้อ ออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ มูลฝอยติดเชื้อประเภทวัสดุของมีคม บรรจุใส่ภาชนะที่เป็นกล่องหรือถังที่มีฝาปิดมิดชิด ทนทานต่อการแทงทะลุและการกัดกร่อนของสารเคมี และมูลฝอยติดเชื้ออื่นซึ่งมิใช่ประเภทวัสดุของมีคม บรรจุใส่ภาชนะบรรจุมูลฝอยติดเชื้อที่เป็นถุงทำจากพลาสติกหรือวัสดุอื่นที่มีความเหนียว ไม่ฉีกขาดง่าย ทนทานต่อสารเคมีและการรับน้ำหนัก ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ

๔.๒ การรวบรวมและการเคลื่อนย้ายมูลฝอยติดเชื้อให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) กำหนดเส้นทางการเคลื่อนย้าย ตารางเวลา และผู้รับผิดชอบ ในการเก็บรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อที่ชัดเจน

(๒) การเก็บรวบรวมใส่ภาชนะบรรจุมูลฝอยติดเชื้อที่เป็นถุง ให้ใช้ถุงแดง ๒ ชั้น โดยถุงชั้นแรกที่สัมผัสมูลฝอยติดเชื้อ มัดปากถุงด้วยเชือกให้แน่น แล้วฉีกพันด้วยสารฆ่าเชื้อ (สารโซเดียมไฮโปคลอไรท์ที่ความเข้มข้น ๕,๐๐๐ ส่วนในล้านส่วน หรือแอลกอฮอล์ ๗๐ เปอร์เซ็นต์) บริเวณปากถุง แล้วมัดปากถุงชั้นนอกด้วยเชือกให้แน่นและฉีกพันด้วยสารฆ่าเชื้ออีกครั้ง จากนั้นนำไปใส่ในรถเข็นสำหรับเคลื่อนย้ายภาชนะบรรจุมูลฝอยติดเชื้อ หลังจากนั้นให้นำถุงแดงใบใหม่รองในภาชนะรองรับมูลฝอยติดเชื้อ (ถังแดง) อีกครั้งเพื่อพร้อมใช้งานต่อไป

(๓) ให้ทำการ...

(๓) ให้ทำการเก็บรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อจากจุดทิ้งมูลฝอยติดเชื้อตามเวลาที่กำหนดและเคลื่อนย้ายมูลฝอยติดเชื้อจากจุดทิ้งมูลฝอยติดเชื้อนำไปเก็บพักในที่พักรวมมูลฝอยติดเชื้อหรือที่พักภาชนะบรรจุมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อรอการกำจัดต่อไป

๔.๓ การเก็บขนและกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ ให้สถานบริการฉีดวัคซีนขึ้นประสานไปยังหน่วยงานเก็บ ขน กำจัด หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อดำเนินการกำจัดมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกต้องต่อไป

ข้อ ๕ มาตรการด้านสุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงานเก็บรวบรวมเคลื่อนย้ายมูลฝอยติดเชื้อ

๕.๑ ก่อนปฏิบัติงาน

(๑) กรณีผู้ปฏิบัติงานมีอาการเจ็บป่วย เช่น มีไข้ ไอ จาม มีน้ำมูก หรือเหนื่อยหอบ หรือ ได้สัมผัสผู้ติดเชื้อโควิด 19 ให้หยุดปฏิบัติงานและแจ้งหัวหน้างานและพบแพทย์ทันที

(๒) สวมชุดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลตามประเภทที่กำหนดอย่างเหมาะสมตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ผ้าเยี่ยงกันเปื้อน หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า ถุงมือยางหนา และรองเท้าพื้นยางหุ้มแข้ง ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามมาตรการและคำแนะนำของหัวหน้างานอย่างเคร่งครัดโดยมีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

(ก) ถอดเครื่องประดับทุกชนิดก่อนสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลทุกครั้ง

(ข) ล้างมือด้วยน้ำและสบู่

(ค) สวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า และสวมผ้าเยี่ยงกันเปื้อน แล้วล้างมือด้วยน้ำและสบู่ หรือลูบมือด้วยเจลแอลกอฮอล์หากมือไม่เปราะเปื้อน

(ง) สวมถุงมือยางหนา พร้อมทั้งตรวจสอบว่ามีรอยฉีกขาดหรือไม่ เมื่อพบว่าถุงมือฉีกขาด มีรูรั่ว ให้ถอดถุงมือคู่เดิมออก ล้างมือให้สะอาดแล้วสวมถุงมือคู่ใหม่

(จ) สวมรองเท้าพื้นยางหุ้มแข้ง แล้วล้างมือด้วยน้ำและสบู่ หรือลูบมือด้วยเจลแอลกอฮอล์หากมือไม่เปราะเปื้อน

๕.๒ ขณะปฏิบัติงาน

(๑) ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานมูลฝอยติดเชื้อ โดยเคร่งครัด ด้วยความรอบคอบและระมัดระวังเป็นพิเศษ ทั้งนี้ ขอให้คำนึงถึงความปลอดภัยและการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคเป็นสำคัญ

(๒) ห้ามโยน ลาก หรือกระทำด้วยวิธีการใดที่อาจทำให้ภาชนะบรรจุมูลฝอยติดเชื้อ แตก รั่ว หรือเสียหาย ทั้งนี้ควรเลือกใช้อุปกรณ์เก็บรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อที่สามารถลดการสัมผัสกับภาชนะบรรจุมูลฝอยติดเชื้อโดยตรง

(๓) หากถุงมือชำรุดเสียหาย มีรอยรั่ว ให้เปลี่ยนถุงมือคู่ใหม่ทันที การถอดถุงมือควรระมัดระวังไม่ให้มือไปสัมผัสด้านนอกของถุงมือ ล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่ก่อนใส่ถุงมือคู่ใหม่

(๔) ล้างมือให้สะอาดทุกครั้งภายหลังปฏิบัติงานแต่ละรอบ หลีกเลี่ยงการใช้มือสัมผัสใบหน้า ตา ปาก จมูก และไม่ควรพูดคุยกันระหว่างปฏิบัติงานหากไม่จำเป็น

๕.๓ หลังปฏิบัติงาน

(๑) เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานแล้ว ถอดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลตามลำดับ ดังนี้ ถูมืออย่างหนา ผ้ายางกันเปื้อน หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า และรองเท้าพื้นยางหุ้มแข็ง ล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่ หรือลูบมือด้วยเจลแอลกอฮอล์หากมือไม่เปราะเปื้อนทุกครั้งถอดอุปกรณ์ป้องกันร่างกายแต่ละชนิด

(๒) อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ได้แก่ รองเท้าพื้นยางหุ้มแข็ง ผ้ายางกันเปื้อน ให้ทำความสะอาดด้วยผงซักฟอกแล้วแช่ในสารโซเดียมไฮโปคลอไรท์ที่มีความเข้มข้น ๑,๐๐๐ ส่วนในล้านส่วน นาน ๓๐ นาที ล้างและตากแดดให้แห้ง

ในกรณีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลชนิดใช้ครั้งเดียวให้ทิ้งในถังมูลฝอยติดเชื้อ

(๓) ชำระล้างร่างกายให้สะอาด เปลี่ยนเสื้อผ้าก่อนออกจากพื้นที่ปฏิบัติงานหรือก่อนกลับบ้าน

ข้อ ๖ การจัดการมูลฝอยทั่วไปที่เกิดจากสถานบริการฉีดวัคซีน ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง สุขลักษณะว่าด้วยการจัดการมูลฝอยทั่วไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายเกียรติภูมิ วงศ์รจิต)
ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
ประธานกรรมการสาธารณสุข